

ת"פ 704/01/18 - מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש נגד דניאל כתב

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 704-01-18 מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש נ' כתב
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופטת הבכירה שרון לארי-בבלי
מאשימה מחלקה לחקירות שוטרים - מח"ש
נגד
נאשמים דניאל כתב

החלטה

רקע

הנאשם הורשע לאחר ניהול הוכחות בביצוע עבירת תקיפה סתם, לפי סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

במועד הרלוונטי לכתב האישום שירת הנאשם בתפקיד מפקד צוות יס"מ במשטרת ישראל בתחנת ירושלים. ביום 07.02.17 בשעות הערב התקיימה הפגנת חרדים בירושלים בציר הרחובות בר אילן-ירמיהו ובסמוך להם. בשלב מסוים במהלך ההפגנה צעד המתלונן, הלבוש כאדם חרדי, במעבר חציה. לפתע, וללא שקדמה לכך כל התראה או אזהרה, הגיע הנאשם מאחורי גבו של המתלונן, דחפו בחוזקה, גרם לנפילתו ארצה על פניו, וזאת ללא כל הצדקה.

ביום 17.07.18 התקיימה ישיבת הוכחות, וביום 3.10.18 ניתנה הכרעת הדין, בגדרה הורשע הנאשם במיוחס לו בכתב האישום. עוד באותו היום, ועל פי בקשת ההגנה, נשלח הנאשם לקבלת תסקיר שירות המבחן בעניינו.

תסקיר שירות המבחן

מתסקיר שירות המבחן שהתקבל ביום 27.3.19 עולה כי הנאשם בן 33, נשוי ואב לשלושה. קורות חייו פורטו בהרחבה בתסקיר ועולה מהם כי נולד בברזיל ואומץ עם לידתו. השירות התרשם כי גדל במשפחה המנהלת אורח חיים תקין ונורמטיבי, ללא קשיים מיוחדים. הנאשם השתחרר משירותו הצבאי, ניהל עסק עצמאי למשך שנתיים ולאחר מכן עבד כמאבטח למשך שנתיים נוספות. לאחר תפקידו כמאבטח התגייס למשטרת ישראל כלוחם ביחידת יס"מ. שירות המבחן שוחח עם האחראית על תהליכי השימוע במשטרת ישראל, שמסרה כי ההחלטה בעניינו תימסר לאחר קבלת תוצאות ההליך המשפטי דנא.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם נטל אחריות למעשיו, אולם התקשה לראות את הבעייתיות בהם. לדבריו, מדובר היה בהפגנה אלימה וארוכה, אשר במהלכה המפגינים חסמו את הכבישים מספר פעמים, והיה עליו לעשות שימוש בכוח כדי לפנותם. עוד תיאר כי לאחר פינוי זה, ירד המתלונן מן המדרכה לכביש והנאשם סבר כי בכוונתו לחסום את הכביש ועל כן דחף אותו. השירות התרשם כי מתוך מתח, לחץ ואינטנסיביות של מעשים כוחניים במסגרת תפקידו, עלול הנאשם לפעול באופן אלים ואימפולסיבי. לצד זאת, הובהר כי הנאשם מתנהל מתוך עולם ערכים תקין, והמעשה בגינו הורשע

אינו מאפיין את התנהלותו.

שירות המבחן שקל את גורמי הסיכון להישנות המעשים וכן את גורמי הסיכוי לשיקום, ולבסוף המליץ על ביטול הרשעתו של הנאשם. עוד המליץ על השתתפות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 120 שעות וכן פיצוי למתלונן.

ראיות לעונש

מטעם ההגנה העיד רס"מ יוסי צרפתי אשר עומד בראש מחלקת האופנועים מזה 6 שנים, והוא מפקדו הישיר של הנאשם בשנתיים האחרונות. לדבריו, הנאשם הינו אדם בוגר, מתן ושקול, וכי במרבית הסיטואציות המורכבות והאלימות עמן המשרה מתמודדת, הוא מנסה להימנע משימוש בכוח.

תמצית טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה עמדה על נסיבות ביצוע העבירה, ועל הפגיעה בערכים המוגנים שבבסיסה. לשיטתה, מתחם העונש ההולם נע בין מאסר מותנה לבין שישה חודשי מאסר, שיכול וירוצו בעבודות שירות. באשר לעונש המתאים, עתרה למקם את הנאשם בחלקו האמצעי של מתחם העונש ההולם ולהשית עליו שני חודשי מאסר, שיכול וירוצו בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן.

ב"כ המאשימה טענה כי עניינו של הנאשם אינו מצדיק את ביטול ההרשעה. בתוך כך, טענה כי סוג העבירה ונסיבות ביצועה אינן מאפשרות את ביטולה, שכן האינטרס הציבורי מחייב את הרשעת הנאשם תוך מתן משקל לשיקול ההרתעה. באשר להוכחת הנזק הקונקרטי שיגרם לנאשם אם יורשע, טענה כי חשש מפיטורין ממשרת ישראל אינו יכול להוות שיקול יחיד ובלעדי לביטול הרשעה, וממילא, כך נטען, לא הוכח כי הרשעת הנאשם בתיק זה תוביל בהכרח לפיטוריו.

ב"כ הנאשם עמד על נסיבות ביצוע העבירה, כפי שנקבעו בהכרעת הדין, והתנגד לקביעת המאשימה לפיה אין המדובר בנסיבות המאפשרות את ביטול הרשעת הנאשם. בתוך כך, הפנה למספר פסקי דין בהם ביטלו בתי המשפט הרשעת נאשמים בנסיבות דומות. עוד עמד על נסיבותיו האישיות של הנאשם, כמפורט בתסקיר שירות המבחן, וכן הגיש לעיון בית המשפט תעודות הערכה שקיבל הנאשם במרוצת השנים. לדידו, כאמור, המקרה דנא מצדיק את ביטול הרשעתו בדין.

הנאשם בדברו האחרון מסר כי אין לו דבר נגד חרדים, וכי בשעות הפנאי הוא מתנדב בסיוע למיעוטי יכולת ולחרדים. עוד מסר כי הוא נטל אחריות מלאה למעשיו, למד את הלקח ולא יפעל כך בשנית.

שאלת ביטול ההרשעה

המסגרת הנורמטיבית בדבר ביטול הרשעה בדין הינה ברורה וידועה, ואין לי אלא לשוב עליה כפי שתוארה על ידי בהחלטות קודמות. יתר על כן, מותב זה דן בעבר בענינים של מספר שוטרים שהורשעו בביצוע עבירת תקיפה סתם, תוך שהורה על ביטול הרשעתם בדין (ראו למשל: ת"פ 27457-07-17 מדינת ישראל נ' אלא סלאח (4.11.18); ת"פ 21305-02-18 מדינת ישראל נ' עידו קציר (15.10.18)). למותר לציין כי כל מקרה שונה בנסיבותיו, אולם המסגרת הנורמטיבית לבחינה זו זהה בעיקרה.

כאמור, כלל ידוע ובסיסי בתורת הענישה קובע כי מקום שהוכחה אשמתו של אדם, יורשע הוא בדין. כלל זה מהווה שלב

בלתי נפרד בשלבי ההליך הפלילי, ומממש את התכליות העומדות בבסיסו (ע"פ 9893/06 **לאופר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 31.12.07)). לצד ביסוסו של הכלל האמור, הכיר המשפט בקיומם של מצבים חריגים ויוצאי דופן, אשר אינם מתאימים להחלת העיקרון העונשי הרחב, שאם לא כן "עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת פגיעתה של ההרשעה הפלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין תועלתה של ההרשעה לאינטרס הציבורי-חברתי הכללי" (שם, בפס' 9).

בבוא בית המשפט לחרוג מן הכלל לפיו יש להרשיע בפלילים עליו לבחון הצטברותם של שני תנאים שנקבעו בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, נב(3) 337, 342 (להלן: **הלכת כתב**). התנאי הראשון הוא כי על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם; התנאי השני הוא כי סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

עוד **בהלכת כתב**, פרט כב' השופט לזין רשימת שיקולים, לא ממצה, שיש בה כדי להדריך את בתי המשפט בעניין זה, והמהווה אך אחד מן הגורמים שיש להביא בחשבון בהחלטה בדבר הרשעתו של נאשם:

א) האם מדובר בעבירה ראשונה או יחידה של הנאשם; ב) מהי חומרת העבירה והנסיבות שבהן בוצעה; ג) מעמדו ותפקידו של הנאשם והקשר בין העבירה למעמד ולתפקיד; ד) מידת הפגיעה של העבירה באחרים; ה) הסבירות שהנאשם יעבור עבירות נוספות; ו) האם ביצוע העבירה על-ידי הנאשם משקף דפוס של התנהגות כרונית, או המדובר בהתנהגות מקרית; ז) יחסו של הנאשם לעבירה, האם נוטל הוא אחריות לביצועה, האם הוא מתחרט עליה; ח) משמעות ההרשעה על הדימוי העצמי של הנאשם; ט) השפעת ההרשעה על תחומי פעילותו של הנאשם.

בשורה ארוכה של פסקי דין חזר בית המשפט העליון על הלכה זו, תוך שהדגיש כי הימנעות מהרשעה הינה חריג שבחריגים השמור **"אך למקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה"** (רע"פ 619/18 **בזינסקי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 01.03.18); וכן ראו **בהלכת כתב**). יתרה מכך, הדרישה בדבר הוכחת פגיעה בשיקומו של הנאשם על ידי הצגת נזק קונקרטי נותרה על כנה, חרף הטענה החוזרת לפיה על בית המשפט להידרש אף לנזק תאורטי עתידי בשיקומו של הנאשם (ראו ברע"פ 7109/14 **סייג נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.11.14); ע"פ 8528/12 **אלין ציפורה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 03.03.13); ע"פ (י-ם) 20305-03-16 **מדינת ישראל נ' ליאור זיסרמן** (פורסם בנבו, 10.07.16)).

ומן הכלל אל הפרט

באשר לתנאי שעניינו סוג העבירה ונסיבותיה;

הערך המוגן בבסיס עבירת התקיפה בה הורשע הנאשם הינו הגנה על שלמות גופו של אדם. אלימות המופעלת כלפי אדם הינה מעשה פסול ומכוער, אשר טומן בחובו, מעבר לפגיעה הפיזית, אף תחושת השפלה ופגיעה ממשית בזכותו של הנפגע לכבוד. הדברים מקבלים משנה תוקף מקום בו עסקין באלימות המופעלת על ידי שוטר כלפי אזרח שלא לצורך, ומבלי שעומדת לשוטר סמכות להפעילה.

אין עוררין ולא יכול להיות ספק כי לשוטרי משטרת ישראל תפקיד מרכזי בשמירה על שלטון החוק והסדר הציבורי. לא אחת נפסק כי **"משטרת ישראל היא הלכה למעשה הגילוי היום יומי של שלטון החוק במדינת ישראל, ומוטלים עליה תפקידים רבים במדינתנו רווית הקשיים, המתחים והאיומים, ונדמה כי אף גוף משטרי במדינה**

דמוקרטיה לא נאלץ להתמודד עם האתגרים הרבים הניצבים בפני משטרת ישראל, החל מגילוי פשעים ומניעתם וכלה בהתמודדות עם מתקפות טרור אכזריות (ראו בע"פ 9878/09 מדינת ישראל נ' רמי מוסא (פורסם בנבו, 20.09.10), בפס' 26). בתוך כך, על שוטרי משטרת ישראל, כמו גם יתר כוחות הביטחון, ליטול חלק באירועים מורכבים וקשים, הכוללים לעיתים אף סיכון ביטחונם האישי, והכל, כאמור, למען שמירה על הסדר הציבורי, שלטון החוק וביטחון תושבי המדינה.

אכן, לא אחת נתקלים שוטרי משטרת ישראל בסיטואציות אלימות ומסוכנות, ועליהם מוטל התפקיד לשמור על הסדר הציבורי, תוך קבלת החלטות מהירות בתנאי לחץ, והימנעות מחריגה מן הסמכות המוקנית להם בחוק. לא אחת נפסק כי עליהם להימנע מניצול כוחם לרעה. כך למשל בע"פ 64/86 מאיר אשש נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 31.12.86):

שוטרי ישראל, מלאכתם קשה ואחראית, מלווה לא אחת סיכונים והתנכלויות, והינם ראויים לכל אהדה שיכולים בתי המשפט לתת להם. אך במה דברים? כל עוד הם זוכרים וערים לכך שהסמכות והמרות שהוענקו להם, רק לצרכי ביצוע התפקיד ניתנו ואסור שיעשה בהם שימוש לרעה. עליהם לשנן זאת לעצמם השכם והערב, דוקא משום שמלאכתם מחייבת לעיתים קרובות נוקשות ואפילו שימוש בכח. המעבר מ"כח סביר" לאלימות מיותרת הוא מהיר ומפתה וחלילה להם לעבור את הגבול.

בחינת נסיבות ביצוע העבירה מצביעות על כך שמידת הפגיעה בערך המוגן הינה ברף הנמוך;

מעשיו של הנאשם חמורים. כאמור לעיל, לא יכול להיות חולק בדבר החובה של אנשי משטרת ישראל לפעול באחריות ובזהירות המתחייבת. בידם של אנשי המשטרה כוח של ממש, אותו עליהם להפעיל במתינות המתבקשת, ובהתאם להנחיות הניתנות להם. עם זאת, במקרה דנא עסקין בביצוע עבירת תקיפה סתם, שהינה עבירת אלימות ברף הנמוך. יתר על כן, וכפי שציינה המאשימה בטיעוניה, הנזק שנגרם למתלונן איננו חמור, ואני סבורה כי עיקר הנזק הינו פגיעה בכבודו של המתלונן, אשר הוטח על הכביש בפראות.

עוד בבחינת נסיבות ביצוע העבירה, אני סבורה כי ישנה משמעות של ממש להקשר הרחב בו בוצעה העבירה על ידי הנאשם. כפי שצוין בהכרעת הדין, לא אחת נפסק כי על בית המשפט לבחון פעילות כוחות הביטחון בזהירות יתרה, תוך שימת דגש על נסיבות האירוע ותנאי השטח, שכן "כאשר שוטרים או חיילים פועלים בתנאי לחץ וחירום שלא הם גרמו, המונעים מהם שקילה ובחינה רגילים של החלופות והמחייבים החלטה מהירה שלא ניתן להתכונן אליה מראש, יש לבחון את סבירות פעולתם במסגרת תנאים מיוחדים אלה. אין לנתק את ההתנהגות מהתנאים שסבבו אותה. אין להעתיק את ההתנהגות ל'תנאי מעבדה'" (ע"א 5604/94 אוסמה חמד ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2), 498 (2004)). ברור לכל כי אין באמור כדי להקל ראש ולו במעט במעשיו החמורים של הנאשם, אולם ברי כי יש לבחון את עניינו תחת הנסיבות שאפפו את המקרה דנא, דהיינו: הפגנות אלימות שנערכו באותה העת, אשר בגדרן נאלצו כוחות המשטרה לעשות שימוש בכוח. בשים לב לאמור לעיל, הרי שעניינו של הנאשם שונה ממקרים בהם מדובר בהפעלת אלימות משטרתית במנותק מאירוע הפגנה אלים, תוך ניצול מובהק של כוחם ומעמדם.

ראוי לשוב ולהדגיש, כי יש לבחון כל מקרה ומקרה על פי נסיבותיו. לא בכדי אחד התנאים בבחינת ביטול הרשעה בדין הינו סוג העבירה ו**נסיבותיה**. ייתכנו מצבים בהם הגם שמדובר אך בעבירת תקיפה סתם, הרי שנסיבות ביצועה ילמדו על שימוש בכוח ושררה הגובל ברשעות וניצול מעמד השוטר. זהו אינו המצב בענייננו. אעיר בהקשר זה כי עיקר הפסיקה

שהוגשה על ידי המאשימה עסקה בהרשעות בגין ביצוע עבירת תקיפה הגורמת חבלה של ממש, אשר הינה עבירת אלימות ברף גבוה יותר.

בהינתן האמור לעיל, אני סבורה כי התנאי שעניינו סוג העבירה ונסיבותיה מתקיים, וניתן לגשת ולבחון את התנאי השני שעניינו פגיעה בשיקומו של הנאשם. טרם אגש לבחינת התקיימות תנאי זה, אציין כי שותפה אני לדעה שהובאה בפסיקה לפיה יש לראות בתנאים הפסיקטיים לביטול הרשעה כמבטאים יחס של "מקבילית כוחות" (לעניין זה ראו למשל- ע"פ (מרכז) 24457-03-15 גוטרמן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 30.08.15)), דהיינו: ככל שנסיבות ביצוע העבירה חמורות יותר, כך רובץ נטל מוגבר יותר על ההגנה להוכיח קיומו של נזק קונקרטי שיגרם לנאשם כתוצאה מהרשעתו, וההיפך.

באשר לתנאי שעניינו פגיעה בשיקומו של הנאשם;

שירות המבחן התרשם כי הנאשם נטל אחריות למעשיו, הגם שהתקשה לראות בעייתיות במעשיו. בדיון בפני הדגיש הנאשם כי הוא נטל אחריות מלאה למעשיו והביע חרטה עליהם. אינני סבורה, כדעת המאשימה, כי עצם ניהול ההליך ושמיעת הראיות, יש בו כדי ללמד על היעדר נטילת אחריות. אכן, אין דינו של המודה כדינו של הכופר. עם זאת, במסגרת ניהול ההוכחות הנאשם לא כפר בקיומו של האירוע, וטענתו הייתה כי בנסיבות האירוע לא הפעיל כוח בלתי סביר. טענה זו כאמור נדחתה על ידי במסגרת הכרעת הדין. הנאשם קיבל את הכרעת הדין של בית המשפט, נטל אחריות ומסר כי לא יפעל כך בשנית.

זאת ועוד; שירות המבחן התרשם כי הנאשם בעל חשיבה קונקרטית ותפקודית, בעל כוחות חיוביים לתפקוד ויציבות תעסוקתית. הובהר כי הוא אינו מעורב בחברה שולית, וכי העבירה נשוא ההליך הפלילי איננה מאפיינת את אורחות חייו.

המאשימה טענה כי הרשעת הנאשם במסגרת הליך זה לא תוביל בהכרח לפיטוריו ממשטרת ישראל. אכן, יש טעם בדבריה של המאשימה. משטרת ישראל היא זו הבוחנת את שאלת העסקתו של הנאשם, ואין בית המשפט מביע את עמדתו באשר להמשך תפקידו של הנאשם בארגון. מנגד, בבואו של בית המשפט להורות על ביטול הרשעת הנאשם, הרי שהוא ישקול, בין היתר, את שאלת העסקתו של הנאשם, ועל האופן בו ההרשעה עלולה לפגוע בה. ודוק: המדובר אך באחד השיקולים שעל בית המשפט לשקול, ולעניין זה ראו את רשימת השיקולים הבלתי ממצה של כב' השופט לזין בהלכת כתב.

שירות המבחן שוחח עם האחראית על תהליכי השימוע במשטרת ישראל, וזו מסרה שהחלטה בעניינו של הנאשם תינתן לאחר הכרעה בהליך זה. יוצא איפא כי לתוצאת הליך זה ישנה, במידה מסוימת, השלכות לעניין המשך העסקתו במשטרת ישראל. בשים לב לסוג העבירה בה הורשע ונסיבות ביצועה, כמו גם ליתר ההיבטים השיקומיים שפורטו על ידי שירות המבחן, סבורני כי המדובר בנזק קונקרטי מספק לצורך ביטול הרשעתו של הנאשם בדין.

כל אחד מן הצדדים הפנה לפסיקה התומכת בטיעונו, ואכן, ניתן למצוא פסיקות שונות בתחום ביטול ההרשעה; יש ובתי משפט מורים על ביטול הרשעה של שוטרים שביצעו עבירות ברף חומרה נמוך יחסית, ויש ובתי המשפט מורים על הותרת ההרשעה כל כנה. לא אחת ציינתי כי שאלת ביטול הרשעה הינה שאלה פרטנית, אשר תיבחן על רקע נסיבות המקרה הפרטני המובא לפתחו של בית המשפט. בתוך כך, על בית המשפט לבחון מגוון רחב של שיקולים העולים מנסיבות ביצוע העבירות בהן הורשע נאשם, כמו גם לתת את הדעת לנסיבותיו האישיות ולהיבט השיקומי. בחינתם והצטברותם של כלל השיקולים האמורים, הוא שמוביל את בית המשפט למסקנה האם יש מקום להורות על ביטול

הרשעה, אם לאו, ובוודאי שאין המדובר בפעולה מתמטית מכנית בעלת תוצאות ניבוי מפורשות.

סוף דבר; באיזון בין כלל השיקולים, בשים לב לעבירה בה הורשע הנאשם, נסיבות ביצועה במסגרת הפרות סדר והפגנות אלימות, וכן לאור הפגיעה שעלולה להיגרם לנאשם, כמו גם השפעת ההליך הפלילי עליו, אני סבורה כי ניתן להימנע מהרשעתו של הנאשם מבלי לפגוע ביתר שיקולי הענישה.

אשר על כן, אני מורה על ביטול הרשעת הנאשם וגוזרת עליו את העונשים הבאים:

1. שירות לתועלת הציבור בהיקף של 120 שעות. השירות יבוצע על פי תכנית שגיבש שירות המבחן. הנאשם יחל בריצוי השל"צ בתוך 30 ימים מהיום. השירות רשאי לשנות את מקום ההשמה ללא צורך בהחלטה שיפוטית. הנאשם מוזהר כי אי ריצוי השל"צ במלואו יגרור את הפקעתו והטלת עונש חלופי.
2. הנאשם יחתום עוד היום על התחייבות בסך 5,000 ₪ להימנע מביצוע עבירה למשך שנה מהיום. לא יחתום על התחייבות, יאסרו למשך 7 ימים.
3. פיצוי למתלונן, ע"ת 4, בסך 1,500 ₪. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט בשלושה תשלומים החל מיום 1.11.19.

מזכירות תשלח ההחלטה לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 ימים

ניתנה היום, י"ח אלול תשע"ט, 18 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.